

5. Attribution-No Derivative Works– Лицензия на использование произведения без права на переработку;

6. Attribution-Share Alike– Лицензия на использование произведения на аналогичных условиях.

Особенностью данных лицензий является то, что текст лицензионного договора не прикладывается к экземпляру произведения, на нем ставится лишь буквенное обозначение, отсылающее к конкретным условиям использования.

С одной стороны, Гражданский кодекс Республики Беларусь не содержит понятия «свободная лицензия». С другой стороны, гражданское законодательство устанавливает принцип свободы договора, одной из характеристик которого является возможность сторонами определения условий договора. Следовательно, свободные лицензии не противоречат белорусскому законодательству.

Белорусское законодательство предусматривает обязательную письменную форму договоров о распоряжении исключительными правами. Именно это обстоятельство и явилось камнем преткновения для многих юристов, которые находят в этом невозможность использования данных лицензий в силу отсутствия возможности заключить их в письменной форме. Однако, следует учитывать тот факт, что под письменной формой договора законодатель понимает не только бумажный документ на материальном носителе, но и документы в электронном виде, в том числе и электронные документы, подписанные сторонами. Здесь можно усмотреть противоречие в том, что стороны никак не могут осуществить подписание данного лицензионного соглашения. Расположение в сети Интернет произведения с указанием на соответствующую форму свободной лицензии, на условиях которой правообладатель предоставляет любым заинтересованным лицам возможность использовать такое произведение, является офертой. В соответствии с действующим законодательством, письменная форма будет соблюдена в том случае, если лицо, получившее оферту, совершило установленные действия по выполнению условий договора. То же положение прописано и в Законе Республики Беларусь «Об авторском праве и смежных правах» для открытых лицензий. То есть фактическое использование произведения и будет являться акцептом. Соответственно письменная форма для свободных лицензий будет соблюдаться.

Заключение. Таким образом, из вышесказанного следует, что хотя в законодательстве Республики Беларусь и не содержится положений, регулирующих свободные лицензии, это не препятствует их использованию. Свободные лицензии не отличаются от стандартных лицензионных договоров, что не дает оснований говорить о необходимости внесения в законодательные акты специальных статей, которые регламентировали бы порядок заключения и действия свободных лицензий.

1. Гражданский кодекс Республики Беларусь: Кодекс Респ. Беларусь, 7 дек 1998 г., № 218-3; в ред. Закона Респ. Беларусь от 4 мая 2019 г. // Консультант Плюс : Беларусь. Технология 3000 [Электронный ресурс] / ООО «ЮрСпектр», Нац. центр правовой информ. Респ. Беларусь. – Минск, 2020.
2. Об авторском праве и смежных правах: Закон Республики Беларусь, 17 мая 2011 г., № 262-3; в ред. Закона Респ. Беларусь от 15.07.2019 г. // Консультант Плюс : Беларусь. Технология 3000 [Электронный ресурс] / ООО «ЮрСпектр», Нац. центр правовой информ. Респ. Беларусь. – Минск, 2020.
3. Зданович, Г. В. Механизм свободного лицензирования: юридические и технические особенности/Г.В. Зданович // ЮП [Электронный ресурс]. – 2014. - Режим доступа: <https://cyberleninka.ru/article/n/mehanizm-svobodnogo-litsenzirovaniya-yuridicheskie-i-tehnicheskie-osobennosti>.–Дата доступа:05.01.2020.

УЗАЕМАДЗЕЯННЕ АДВАКАТУРЫ І ДЗЯРЖАВЫ: АСНОЎНЫЯ АСПЕКТЫ

*Т.В. Веташкова, В.В. Хількевіч
Віцебск, ВДУ імя П.М. Маішэрава*

Тэма даследавання з'яўляецца вельмі актуальнай, паколькі юрыдычная дапамога аказваецца фізічным і юрыдычным асобам і ўяўляе сабой сутнасць працы адваката, галоўную задачу адвакатуры, а задачы, ускладзеныя на адвакатуру, маюць дзяржаўнае значэнне і адлюстроўваюць цікавасць не толькі канкрэтнага грамадзяніна, які звярнуўся па юрыдычную дапамогу, але і публічны інтарэс грамадства.

Мэта – вызначэнне характару ўзаемаадносін адвакатуры як інстытута з органамі дзяржаўнай улады.

Матэрыял і метады. Матэрыялам даследавання паслужылі дактрынальныя палажэнні тэорыі канстытуцыйнага права ў галіне права на юрыдычную дапамогу. Для дасягнення мэты даследавання выкарыстоўваліся метады фармальнай логікі: апісанне, параўнанне, аналіз і сінтэз, якія дазволілі ахарактарызаваць узаемадзеянне адвакатуры і дзяржавы з пазіцыі яго канкрэтнага зместу.

Вынікі і іх абмеркаванне. Заканадаўча замацавана, што дзяржава гарантуе адвакатам магчымасць ажыццяўлення адвакацкай дзейнасці і спрыяе стварэнню для гэтага неабходных умоў, забяспечвае незалежнасць дзейнасці адвакатуры, даступнасць юрыдычнай дапамогі, а таксама супрацоўніцтва дзяржаўных органаў і органаў адвакацкага самакіравання ў справе забеспячэння абароны правоў, свабод і інтарэсаў грамадзян, аказання юрыдычнай дапамогі фізічным і юрыдычным асобам.

Як адзначае А.Л. Сліжэўскі, створаная ў дзяржаве сістэма юрыдычнай дапамогі «дазваляе забяспечыць канстытуцыйныя правы грамадзян на юрыдычную дапамогу, стабільную працу судаў і органаў следства» [1, с. 13]. «Дзейнасць адвакатуры ў нашай краіне падтрымліваецца дзяржавай. Калегіі адвакатаў Рэспублікі Беларусь вызваляюцца ад агульнадзяржаўных падаткаў, збораў і іншых абавязковых плацяжоў у бюджэт, за выключэннем падаходнага падатку і адлічэнняў у Фонд сацыяльнай абароны насельніцтва Міністэрства працы і сацыяльнай абароны Рэспублікі Беларусь. Тым самым дзяржава спрыяе развіццю юрыдычнай дапамогі і яе даступнасці для грамадзян» [1, с. 13].

З гэтым можна пагадзіцца, але толькі збольшага. З прычыны выплаты, у прыватнасці, унёску ў Фонд сацыяльнай абароны насельніцтва Міністэрства працы і сацыяльнай абароны Рэспублікі Беларусь адвакатам самастойна, гэта значыць у памеры трыццаці пяці працэнтаў ад заробку, фінансавы цяжар не спрыяе развіццю даступнасці юрыдычнай дапамогі.

Акрамя гэтага, адвакаты могуць ажыццяўляць супрацоўніцтва з грамадскімі аб'яднаннямі юрыстаў, іншых грамадзян у справе забеспячэння законнасці і правапарадку, прававога выхавання грамадзян, вывучэння правапрымяняльнай практыкі, падрыхтоўкі ўзаемапагадненых прапаноў аб удасканаленні заканадаўства і па іншых напрамках.

Думаецца, што дзяржаўныя гарантыі будуць рэалізаваны, а эфектыўнасць працы адвакатуры павысіцца, калі пакінуць за дзяржавай толькі нарматворчыя і агульныя кантрольныя паўнамоцтвы, а арганізацыйныя, кадравыя паўнамоцтвы, а таксама функцыю бягучага кантролю перадаць органам самакіравання адвакатуры.

Тэрытарыяльная калегія адвакатаў размяркоўвае выдаткі на аказанне юрыдычнай дапамогі за кошт сродкаў Калегіі паміж адвакатамі юрыдычных кансультацый, адвакацкіх бюро, а таксама адвакатамі, якія ажыццяўляюць адвакацкую дзейнасць індывідуальна. Пры гэтым, заканадаўча ўстаноўлена, што праца адвакатаў аплатаецца за кошт сродкаў, якія паступілі ад кліентаў за аказаную ім юрыдычную дапамогу, сродкаў калегій адвакатаў, рэспубліканскага і (або) мясцовага бюджэтаў. Памер аплаты працы адваката за кошт сродкаў рэспубліканскага і (або) мясцовага бюджэтаў вызначаецца ў парадку, устаноўленым Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь. Умовы і памер аплаты працы адваката пры аказанні юрыдычнай дапамогі за кошт сродкаў калегій адвакатаў, а таксама аплаты працы стажораў адваката вызначаюцца органамі кіравання калегіі адвакатаў у адпаведнасці з заканадаўствам і яе статутам.

Уяўляецца, вельмі цікавай сітуацыя, у якой дзяржава гарантуе права на юрыдычную дапамогу, магчымасць яе атрымання бясплатна, аднак цяжар фінансавых выдаткаў па абсалютнай большасці крытэрыяў адносіць да абавязкаў адвакатуры. Гэта значыць адвакат па шэрагу катэгорый спраў павінен фактычна бясплатна працаваць для рэалізацыі канстытуцыйнай гарантыі бясплатнай юрыдычнай дапамогі.

Як бачыцца, пытанне аплаты працы адваката напрамую ўплывае на даступнасць і якасць аказваемых паслуг. Узнікае сітуацыя, калі адэкватнай аплаты за юрыдычную дапамогу недастаткова для пакрыцця адлічэнняў (падаткі, зборы і іншыя абавязковыя плацяжы ў рэспубліканскі і (або) мясцовы бюджэты, а таксама ў дзяржаўныя пазабюджэтныя фонды, у тым ліку уносы ў Фонд сацыяльнай абароны насельніцтва, у тэрытарыяльную калегію адвакатаў). У такой сітуацыі заканамерна расце ганарар і ўзнікае непазбежнасць працы паралельна па вялікай колькасці спраў, і ў сувязі з гэтым пакутуе даступнасць юрыдычнай дапамогі і зніжаецца яе якасць, пакідаючы ў ліку кліентаў толькі плацежаздольных грамадзян і юрыдычных асоб.

Заклучэнне. Юрыдычная дапамога аказваецца адвакатамі на платнай аснове на падставе дагавора на аказанне юрыдычнай дапамогі. Пры гэтым магчымыя выпадкі аказання юрыдычнай дапамогі за кошт сродкаў рэспубліканскага і (або) мясцовага бюджэтаў, а таксама сродкаў калегій адвакатаў.

Як бачыцца, пытанне аплаты працы адваката напрамую ўплывае на даступнасць і якасць аказваемых паслуг. Узнікае сітуацыя, калі адэкватнай аплаты за юрыдычную дапамогу недас- таткова для пакрыцця адлічэнняў (у тым ліку ўзносы ў Фонд сацыяльнай абароны насельніцтва, у тэрытарыяльную калегію адвакатаў, падаходны падатак). У такой сітуацыі заканамерна расце ганарар і ўзнікае непазбежнасць працы адначасова па вялікай колькасці спраў, і ў сувязі з гэтым пакутуе даступнасць юрыдычнай дапамогі і зніжаецца яе якасць, пакідаючы ў ліку кліентаў толькі плацежаздольных грамадзян і юрыдычных асоб.

Такім чынам, дзяржава, гарантуючы права на юрыдычную дапамогу, фактычна абмяжоўвае гэта права стварэннем умоў, у якіх сацыяльна неабароненыя пласты насельніцтва (пенсіянеры, інваліды, шматдзетныя, непаўналетнія) часцяком не могуць аплаціць альбо атры- маць бясплатна якасную юрыдычную дапамогу.

1. Сліжэўскі, А. Л. Канстытуцыйнае права на юрыдычную дапамогу / А. Л. Сліжэўскі // Прамыслова-гандлёвае права. – 2012. – № 3. – С. 12-15.

ФУНКЦИОНАЛЬНЫЕ ПРАВООТНОШЕНИЯ ПРОКУРОРА

И.И. Головки

Санкт-Петербург, СПб ЮИ (ф) УП РФ

Правоотношение есть общественное отношение, урегулированное нормами права [1, с. 178; 2, с. 82–85]. Правоотношение возникает на основе юридической нормы, которая реализуется в практике через установленные в соответствии с ней правоотношениям. Это означает, что норма и правоотношение находятся в тесной взаимосвязи [1, с. 188]. Элементами правоотношений определяют субъекты, объект, права и обязанности субъектов [3, с. 48–49; 4, с. 115; 5; 6, с. 114].

Целью исследования является обоснование необходимости регламентации полномочий прокурора при подготовке документов для инициирования судопроизводства.

Материал и методы. При написании работы проанализированы теоретико-правовые основы деятельности органов прокуратуры, применены методы анализа, синтеза, сравнения.

Результаты и их обсуждение. Для прокурора правоотношения складываются по поводу осуществления внесудебной прокурорской деятельности надзорной и ненадзорной, а также осуществляются процессуальные правоотношения в связи с участием прокурора в рассмотрении дел судами.

Одни авторы настаивают, что типу правового регулирования деятельности прокуратуры присущ дозвоительно-обязывающий характер: дозволено то, что предписано законом [7, с. 238; 8, с. 344]. Другие ученые с этим выводом не согласны [8, с. 203]. Представляется, что надлежит согласиться с первым мнением, так как принцип законности (ст. 3 Федерального закона от 17.01.1992 № 2202-1 «О прокуратуре Российской Федерации» (далее – Закон о прокуратуре) позволяет прокурору реализовывать только установленные законом полномочия.

При проведении проверки исполнения законов и следующим за этим подготовкой заявления или постановления для инициирования привлечения к ответственности лица, прокурор и виновное лицо являются субъектами правоотношений. При этом возникает вопрос – какими нормативными предписаниями регламентируются полномочия прокурора как субъекта рассматриваемых правоотношений на досудебном этапе.

Досудебная деятельность прокурора регламентирована достаточно полно только в части осуществления надзорных полномочий в разделе III «Прокурорский надзор» Закона о прокуратуре (определены полномочия прокурора, основания проверки, сроки и форма оформления результатов).

В советский период правоотношения с участием обоснованно называли прокурорско-надзорные, так как деятельность прокуратуры имела только надзорный характер.